

WELKOM?

MIGRATIE DOOR DE EEUWEN HEEN

ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

Handwritten text in Dutch, likely a historical document or letter, mentioning migration and community matters.

Op door den...
Lombard...

TC = Colloquering...
M = Elv...

NB. Het Rijk vergoedt geene schade door het verlinken, vertragen of verloren gaan van een telegram veroorzaakt.
Regerings
Aangenomen te S. G. van der... 1917, den 8/10, ten 2 u. 11 m. middags.
Ontvangen te Noordwijk Binnen, den 1917, ten 2 u. 17 m. middags, doop...

GENEENTE NOORDWIJK
Ingekomen
1-11-1917
Register No. 709. A
O. II.

De Minister van Binnenlandse zaken seint mij: „Wil onverwijld naagant welke openbare Handels- of andere gebouwen in het gewest kunnen worden gebruikt voor tijdelijke onderbrenging Belgische vluchtelingen. Kosten onderbrenging voor Rijk's rekening recht gecorrekert dat insteeg elementen zoveraal mogelyke ter plaatse worden geholpen ik bereaamt inspectie maakt regelen om Gelykheid onderbrenging minder gewenschte elementen in Kampen wil te breiden wil mij zoo spoedig mogelyke kan het hebben mog insteeg Commissiege seinen met name voor beaamt personen plaats. Wil mij nog hiden zoo noodig van omly met steun comite' telegrafisch in de gelegenheid stellen om verzoek om Minster voorzover hie Gemeente betreft te voldoen. De Commissiege. Het Koninkrijk. Sweickd.

Model n°. 177.
L. 287. 11.

Draad of toestelnummer.

Plaatselijk Nieuws.

Noordwijk, 14 October.

De Belgische vluchtelingen.

In den nacht van Zaterdag op Zondag (tweeën half één en één uur) was er een droeve drukte op de Voorstraat. Vele belangstellende (nieuwsgierige?) Noordwijkers stonden te wachten op de aankomst van de „laatste tram“. Die bracht 108 Belgische vluchtelingen aan, begeleid door de heeren J. H. v. d. Werf, W. F. de Vreede en C. P. v. Zelst. Zoals men weet, vormen dese heeren het Noordwijkse sub-comité van het R. K. Huisvestings-comité, dat de laatste dagen samenwerkt met het Leidsche steuncomité, die te samen de ongelukkige vluchtelingen onderdak bezorgen in Leiden en omliggende gemeenten.

Toen de landweermannen, van wie ook eenigen onder de belangstellenden waren, met groote hulpvaardigheid geholpen hadden, om de sjofele bagage der nachtelijke reizigers aan te nemen en op het karretje van de tram te stapelen, zette de droeve steet van mannen, vrouwen en kinderen zich in beweging, om naar het St. Jeroensgesticht te trekken, waarin men den vluchtelingen huisvesting zou verleenen.

In het St. Jeroensgesticht hadden de Eerw. Zusters, bijgestaan door jongedames, brood en koffie gereed, zoodat de vermoeide en afgetobde menschen sich direct konden verkwikken. En daarna konden ze de vermoeide leden uittrekken op bedden (ongeveer 80) en op frisch — met dekens overdekt — stroo. Wat zullen ze heerlijk geslapen hebben. Reede terstond na hun aankomst hebben we met enkelen een paar woorden gewisseld: we wilden die stumperds niet te veel lastig vallen, maar sommigen vertelden toch met vuur van de doorgestane ellende.

Het Comité tot hulp aan vluchtelingen,

waardeerende de goede bedoelingen van vele ingezetenen om aan de vluchtelingen versnaperingen, bier, als anderszins aan te bieden, richt het dringend verzoek tot de ingezetenen van Noordwijk onder geen omstandigheden bier of sterken drank aan vluchtelingen te verstrekken.

17

N. V. KONINKLIJKE FABRIEKEN
v.h. Wessanen & Laan
WORMERVEER.
Opggericht 1765.

Voedert uw Vee met de zuivere marse

LINZAADKOEKEN,

8 okt 1914

De Minister van Binnenlandsche zaken seint mij: " Wil onverwijld nagaan welke openbare Handels- of andere gebouwen in het gewest kunnen worden gebezigd voor tijdelijke onderbrenging Belgische vluchtelingen. Kosten onderbrenging voor Rijks rekening, acht gewenscht dat rustige elementen zooveel mogelijk ter plaatse worden geholpen, ik beraam intusschen maatregelen om gelegenheid onderbrenging minder gewenschte elementen in kampen uit te breiden, wil mij zoo spoedig mogelijk kan het heden nog uitslag bemoeiinge seinen met name voor hoeveel personen plaats. Wil mij nog heden zoo noodig na overleg met steuncomité telegrafisch in de gelegenheid stellen aan verzoek van minister voorzover uwe gemeente betreft te voldoen.

de Commisaris der Konining
Sweerts

Een artikel en een advertentie in

De Noordwijker, 14 oktober 1914

17.10.15
17/10 4 uur

Commissaris der Koningin

verzcek van den
eer U te verzce-

D. = Dringend.
TC. = Tonneering.
MP. = Eigenhandig

GEMEENTE NOORDWIJK
Ingekomen
17.10.1914
037

NB. Het Rijk vergoedt geene schade door het verminken, vertragen of verloren gaan van een telegram veroorzaakt.

Aangenomen te Gravenhage, den 16/10 1914 ten 7 u. 26 m. middags, door dtj
Ontvangen te **Noordwijk Binnen**, den 16/10 1914 ten 8 u. 59 m. middags, door:

Minister Binnenlandsche Zaken deelt mij mede Duitse opperbevelhebber tenigheer Belgische vluchtingen heeft toegestaan en acht ogenblik gekomen om van Regeeringswege tenigheer te bevorderen. Ik noodig te uit tot hen die zich in uwe gemeente bevinden naag te richten of zij tot tenigheer bereid zijn. Zij die bepaaldelijk weigeren behoren niet gedwongen te worden maar zachte drang schijnt aan minister dat misplaatst. Natuurlijk is een by ander niet

Model n°. 17.
L. 287. 14.

Draad of toestelnummer.

Uraan 4, Normandisch 2 hnk

Aan

den Heer Burgemeester

Ontvangen te **Noordwijk Binnen**, den 17 1914 ten 4 u. 11 m. middags, door Lof

toepasfelijk op uitgewekenen die geheel in eigen onderhoud voorzien ook mogens en hierop vestig is bijzonder de aandacht op schaffe van als bijgedwongen be- handeld te worden niet. tenigheeren de mannen die in een of andere vorm dienstplichtig zijn in Belgische Leger. Wil mij spoedigst sinen getal vluchtinge dat tenigheer wenscht. noodige maatregelen ^{zullen} worden genomen om van regeeringswege vluchtingen ge- leidelijk zooveel mogelijk naar hunnen woonplaats in België terug te zenden

Model n°. 17.
L. 287. 14.

Draad of toestelnummer.

Commissaris der Koningin Swelck:

Telegram voor- en achterkant

16 okt 1914

Minister Binnenlandsche Zaken deelt mij mede Duitse opperbevel terugkeer Belgische vluchtelingen heeft toegestaan en acht ogenblik gekomen om van regeeringswege terugkeer te bevorderen. Ik nodig u uit tot hen die zich in uwe gemeente bevinden vraag te richten of zij tot terugkeer bereid zijn. Zij die bepaaldelijk weigeren behooren niet gedwongen te worden maar zachte drang schijnt aan minister niet misplaatst. Natuurlijk is een en ander niet

toepasselijk op uitgewekenen die geheel in eigen onderhoud voorzien, ook mogen –en hierop vestig ik bijzonder de aandacht- op straffe van als krijgsgevangenen behandeld te worden niet terugkeeren de mannen, die in een of anderen vorm dienstplichtig zijn in Belgische leger. Wil mij spoedigst seinen getal vluchtelingen dat terugkeer wenscht. Noodige maatregelen zullen worden genomen om van regeeringswege vluchtelingen geleidelijk zooveel mogelijk naar hunnen woonplaatsen in België terug te zenden.
Commissaris der Koningin Sweerts.

17.10.15
w/m 4 uur

Commissaris der Koningin

den Haag.

Dertig personen uitmakende zeven gezinnen en twee ongehuwden, wenschen terug te keeren, indien voor hen eenige zekerheid bestaat dat zij werk vinden, of in vorige betekking hersteld worden, mogelijk volgt nadere opgave.-

Burgemeester Noordwijk,
van Panhuijs.

erzcek
er U te
telinge
essen b
België
Kamer d
cver z
cnder
wensche

Antwoord op bovenstaand telegram, verkeerd gedateerd (17/10/1915 ipv 1914)

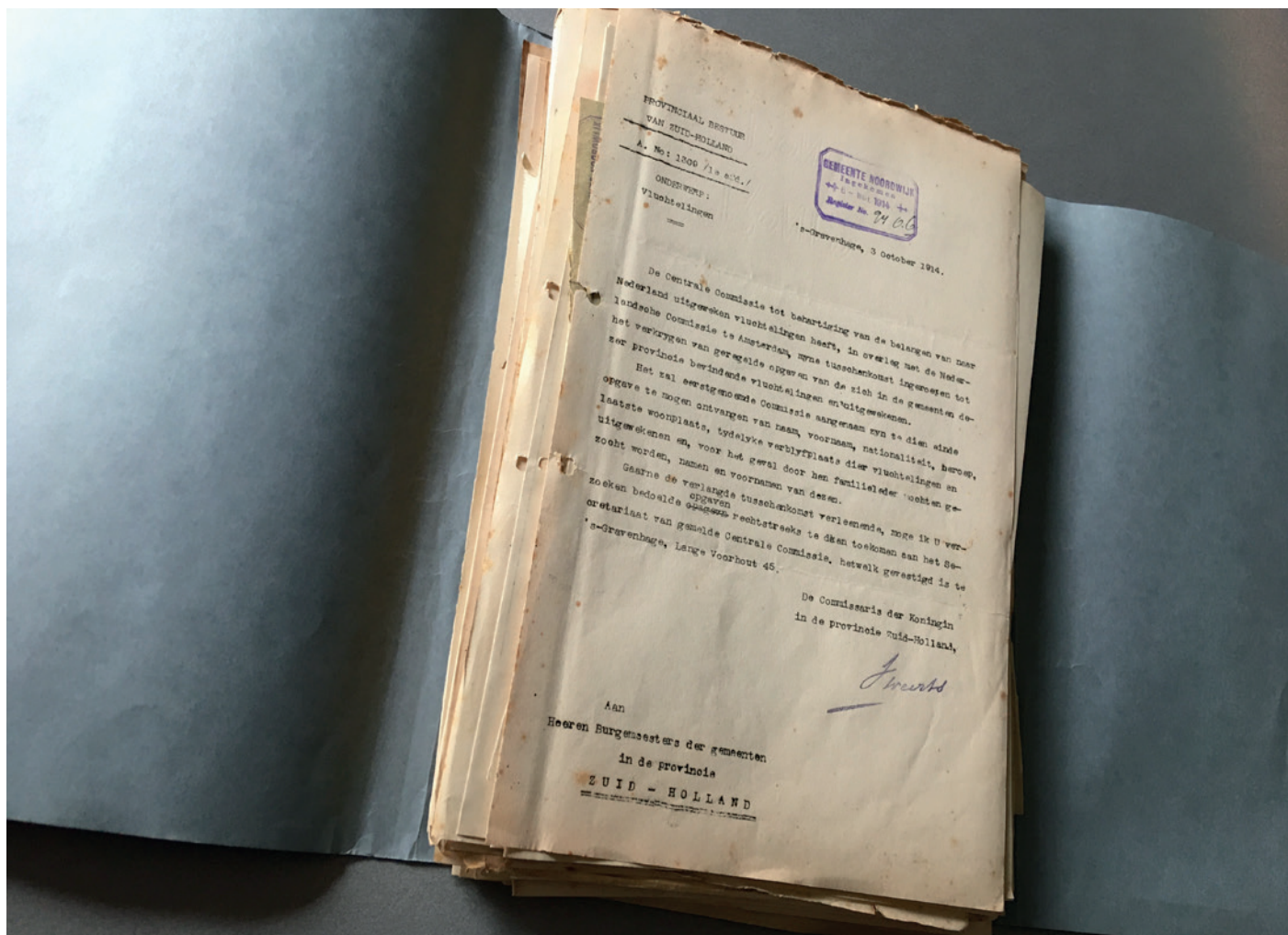
OVER DE BRON

Noordwijk 1399-1932 (0900), inv.nr. 2460

Dit zijn wat papieren uit een dik pakket. Het pakket komt uit het archief van de gemeente Noordwijk en gaat over een groep migranten.

Het zijn drie telegrammen. Het derde telegram is het antwoord op het tweede.

Er zitten ook een stuk van een artikel en een advertentie uit de krant *De Noordwijker* van 14 oktober 1914 bij.

OVER DE MIGRANTEN

Aan het begin van de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) wilde het Duitse leger over Belgisch grondgebied naar Frankrijk. De Belgische regering hield vast aan haar neutraliteit en weigerde het verzoek om Duitse troepen vrije doortocht te geven.

Het Duitse leger viel vervolgens België binnen en daarop vertrokken een miljoen Belgen, burgers maar ook soldaten, halsoverkop naar Nederland. Nog eens 500.000 mensen vluchtten naar Engeland of Frankrijk.

Toen het oorlogsgeweld zich na oktober 1914 naar Frankrijk verplaatste keerden de meeste vluchtelingen terug naar huis. Zo'n 135.000 Belgen bleven echter tot het einde van de oorlog in Nederland wonen. Zij keerden pas na 1918 naar huis terug.

Over deze migranten gaat dit archiefstuk.

Meer weten?

<https://vijfeeuwenmigratie.nl/term/Vluchtelingen%20uit%20Belgi%C3%AB#146-inhetkort>

<https://www.anderetijden.nl/artikel/312/Een-miljoen-Belgische-vluchtelingen-in-1914>

<https://www.kb.nl/themas/geschiedenis-en-cultuur/nederland-tijdens-de-eerste-wereldoorlog/wo-i-belgische-vluchtelingen-overspoelen-onze-grensgebieden>

